

COMMISSIE VOOR BOEKHOUDKUNDIGE NORMEN

Ontwerpadvies 2011/X - Boekhoudkundige verwerking van “onderzoeksfonds” in de jaarrekening van grote en zeer grote verenigingen en stichtingen

Verenigingen en stichtingen ontvangen geregeld “onderzoeksfonds” met het oog op de uitvoering van welbepaalde onderzoeksactiviteiten.

De boekhoudkundige verwerking van dergelijke onderzoeksfonds is afhankelijk van de modaliteiten waaronder het onderzoeksfonds wordt toegekend¹.

I. Onderzoeksfonds zonder exclusief gebruiksrecht

Een eerste mogelijkheid is dat de toekennende instantie² middelen ter beschikking stelt met het oog op het voeren van een onderzoek waarvan de resultaten vrij verspreid mogen worden.

A. *Middelenverbintenis*

Een middelenverbintenis is een verbintenis waarbij de schuldenaar zich niet tot een precies omschreven resultaat verbindt, maar zich ertoe verbindt naar best vermogen te handelen, zonder dat een welbepaald resultaat gegarandeerd wordt. Dit zal meestal het geval zijn bij onderzoeksfonds zonder exclusief gebruiksrecht.

Er zal enkel sprake zijn van een wanprestatie indien blijkt dat de vereniging of stichting niet de vereiste zorgvuldigheid aan de dag heeft gelegd om het beoogde onderzoek te voeren.

De vereniging of stichting mag de gelden die zij ontvangt onmiddellijk in resultaat boeken als ‘exploitatie-subsidies’, maar dient in de toelichting wel te vermelden aan welke voorwaarden het behoud van deze subsidie gebonden is.

Indien de onderzoeksfonds in één keer worden uitbetaald, maar betrekking hebben op een onderzoek dat meerdere jaren in beslag zal nemen, dan dient een deel van de subsidies via de passiefrekening 493 *Over te dragen opbrengsten* overgedragen te worden naar de boekjaren waarop ze betrekking hebben.

Voorbeeld

Op 1 april van het jaar x ontvangt een vereniging 300.000 euro voor de uitvoering van een onderzoek. De onderzoeksresultaten zullen verspreid worden via artikels in wetenschappelijke tijdschriften. Op het einde van het jaar x werden in het kader van het onderzoek reeds 225.000 euro kosten gemaakt waarvoor de eerder verkregen fonds werden aangewend. Op 1 juni van het jaar x+1 wordt het onderzoek afgerond en worden de resultaten publiek gemaakt.

---

¹ De Commissie spreekt zich niet uit over de eventuele BTW-implicaties van de toekenning van onderzoeksfonds.

² Overheid, privépersoon, onderneming, andere vereniging of stichting, ...

- Boeking op 01/04/x:

550 Kredietinstellingen: Rekeningen-courant	300.000	
aan 737 Exploitatiesubsidies		300.000

- Boeking op 31/12/x:

737 Exploitatiesubsidies	75.000	
aan 493 Over te dragen opbrengsten		75.000

- Boeking op 01/01/x+1:

493 Over te dragen opbrengsten	75.000	
aan 737 Exploitatiesubsidies		75.000

B. Resultaatsverbintenis

Een resultaatsverbintenis is een verbintenis waarbij een partij zich tot een welbepaald resultaat verbindt. Indien een vereniging of stichting zich ertoe verbindt een welbepaald onderzoek tegen een welbepaalde datum uit voeren en dit onderzoek niet (tijdig) uitvoert, dan zal de vereniging of stichting dit onderzoeksfonds in de meeste gevallen dienen terug te betalen. De Commissie is van oordeel dat in dit geval de toegekende middelen als *Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen* dienen geboekt te worden. Op het moment van de 'oplevering' van de resultaten van het onderzoek, zullen de ontvangen vooruitbetalingen afgeboekt worden en in resultaat worden genomen.

Voorbeeld

Een vereniging krijgt op 1 juli van het jaar x een onderzoeksfonds van 80.000 euro toegekend voor het voeren van een onderzoek naar de heilzame effecten van sint-janskruid op de gezondheid. De vereniging dient hiervoor binnen het jaar een bepaald aantal welomschreven proeven uit voeren. Indien de vereniging dit niet doet, zal zij de gelden moeten terugbetalen. Op 1 februari jaar x+1 wordt het onderzoek afgerond en worden de resultaten van het onderzoek vrij verspreid door de vereniging.

- Boeking op 01/07/x:

550 Kredietinstellingen: Rekeningen-courant	80.000	
aan 46 Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		80.000

- Boeking op 31/12/x (we veronderstellen dat de vereniging reeds 55.000 euro kosten heeft gemaakt in het kader van het onderzoek):

370 Bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde	55.000	
aan 7170 Wijziging in de bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde		55.000
- Boeking op 01/02/x+1		
46 Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	80.000	
aan 700 Verkopen en dienstprestaties		80.000
- Boeking op 31/12/x+1		
7170 Wijziging in de bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde	55.000	
aan 370 Bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde		55.000

II. Onderzoeksfondsen met exclusief gebruiksrecht

Een tweede mogelijkheid is dat de toekennende instantie middelen ter beschikking stelt van de vereniging of stichting teneinde een specifiek onderzoek exclusief voor hem te laten verrichten. De opdrachtgever bekomt een exclusief recht op de onderzoeksbevindingen resulterend uit het verrichte onderzoek. Het gaat hier als het ware om een "bestelling in uitvoering"³. De Commissie is van oordeel dat de toegekende middelen als *Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen* dienen geboekt te worden. Op het moment van de 'oplevering' van de resultaten van het onderzoek, zullen de ontvangen vooruitbetalingen afgeboekt worden en in resultaat worden genomen.

A. *Middelenverbintenis*

Een vereniging of stichting krijgt een onderzoeksfonds van een derde met het oog op het voeren van een onderzoek waarvan de resultaten exclusief aan deze derde zullen toebehoren. De vereniging of stichting verbindt zich ertoe dit onderzoek naar best vermogen uit te voeren.

Voorbeeld

Een farmaceutisch bedrijf stelt op 1 februari van het jaar x 150.000 euro te beschikking van een bepaalde vereniging teneinde deze vereniging onderzoek naar een bepaald geneesmiddel te laten verrichten. De onderzoeksresultaten worden exclusief eigendom van het farmaceutische bedrijf. Op 3 maart van het jaar x+2 rondt de vereniging het onderzoek af en maakt ze de resultaten over aan haar 'sponsor'.

³ Overeenkomstig artikel 95 KB W.Venn. worden onder die post de "dienstprestaties die voor rekening van een derde op bestelling worden uitgevoerd en die nog niet werden geleverd, tenzij het gaat om een standaardtype van dienstprestaties" opgenomen.

- Boeking op 01/02/x:

550 Kredietinstellingen: Rekeningen-courant	150.000	
aan 46 Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		150.000

- Boeking op 31/12/x (we veronderstellen dat de vereniging reeds 70.000 euro kosten heeft gemaakt in het kader van het onderzoek):

370 Bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde	70.000	
aan 7170 Wijziging in de bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde		70.000

- Boeking op 31/12/x+1 (we veronderstellen dat de vereniging in het jaar x+1 60.000 euro kosten heeft gemaakt in het kader van het onderzoek)

370 Bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde	60.000	
aan 7170 Wijziging in de bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde		60.000

- Boeking op 03/03/x+2

46 Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	150.000	
aan 700 Verkopen en dienstprestaties		150.000

- Boeking op 31/12/x+2

7170 Wijziging in de bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde	130.000	
Aan 370 Bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde		130.000

B. Resultaatsverbintenis

De vereniging of stichting zal (een deel van) de middelen dienen terug te storten indien het onderzoek niet (of niet volledig) wordt uitgevoerd zoals afgesproken.

Voorbeeld

Een vereniging krijgt op 1 juni van het jaar x 150.000 euro van de stad Gent met het oog op het uitvoeren van een mobiliteitsstudie in de regio Gent. De vereniging dient hiervoor in hoofdzaak 2.000 enquêtes af te nemen en de resultaten van deze enquêtes te analyseren. De onderzoeksresultaten van deze studie dienen uiterlijk op 1 juni van het jaar x+1 aan de stad Gent overgemaakt te worden. Indien

het onderzoek niet tijdig wordt afgerond, zal de vereniging de som van 150.000 euro dienen terug te betalen.

- Boeking op 01/02/x:

550 Kredietinstellingen: Rekeningen-courant	150.000	
aan 46 Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		150.000

- Boeking op 31/12/x (we veronderstellen dat de vereniging reeds 70.000 euro kosten heeft gemaakt in het kader van het onderzoek):

370 Bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde	70.000	
aan 7170 Wijziging in de bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde		70.000

- Op 1 juli X+1 blijkt dat de vereniging de mobiliteitsstudie niet correct heeft uitgevoerd (er werden bijvoorbeeld maar 1.000 enquêtes afgenomen). De vereniging moet de gelden bijgevolg terug te betalen aan de stad Gent:

46 Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen	150.000	
aan 550 Kredietinstellingen: Rekeningen-courant		150.000

- Boeking op 31/12/x+1

7170 Wijziging in de bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde	60.000	
aan 370 Bestellingen in uitvoering: Aanschaffingswaarde		60.000